

קשה להיהדום, אבל ללא קשה לישון

כשיאיר רגב היה חוקר בכיר ביאחב"ל, אסי אבוטבול סיפק לו הרבה עבודה. גם עכשיו אבוטבול מעסיק אותו. הפעם בתשלום | "זה תהליך לא פשוט", אומר רגב אחרי שחצה את הקווים והפך לעו"ד פלילי, "לפעמים אני נמצא בפיצול אישיות, אבל היום הנאמנות שלי היא ללקוח" | גם את בני סלע היה מייצג בשמחה. ורוני רון? עד כאן

⊕ ענת מידן ואורון מאירי ⊕ צילום: רמי זרנגר

▲
"אסי אבוטבול שונה לגמרי מתדמיתו התקשורתית. יצרו לו דמות דמונית מתוך מטרה לשפוך את דמו ביתר קלות"

▲
"כואב לי להיזכר בחקירה של טנבאום. תיסקלה אותי ההתערבות של גורמים שלטוניים כדי לנווט אותה"

▲
"אמנה מונא הפעילה מניפולציות נשיות גם על החוקרים הצעירים, ממש כמו בסרט 'אינסטינקט בסיסי'"

▲
"עופר מקסימוב הוא אדם שאפשר לחבב: רגיש ובעל מצפון. המהמר הכפייתי שבו השתלט עליו"

דה לחקירת פשעים חמורים נחקר בחשך שמסר מידע לעיני תונאי והושעה, לא קשורה, לטענתו, לפרישה. "הוכחתי את חפותי וידעתי שלא מסרתי מידע לעיתונאים, אבל נוצרה סיטואציה שהעדפתי לעזוב את המשטרה".

הבחירה בקריירה השנייה לא הייתה מלווה בהתלבטויות רבות. "כל השנים במשטרה התעסקתי במשפט הפלילי, וכשפרשתי נראה לי אך טבעי לעסוק בתחום שאני מכיר ולנצל את הערך המוסף שיש לי. 30 שנים בניתי תיקי מש"טרה, חקרתי ודאגתי להביא אותם לבית המשפט. אני יודע למצוא ראיות, ויש לי עיניים ביקורתיות שמיד רואות מה פגום בתיק החקירה. זה לא דבר שהולך ברגל".

יש עורכי דין שאומרים שהם לא ייצגו לקהות שהם לא היו מכניסים אליהם הביתה. אתה ישר צללת למים ולקחת את אסי אבוטבול. היית מארח אותו בבית שלך?

"ודאי. האמת היא שרציתי להתמודד עם התדמית שלו. יצרו לו דמות דמונית בתקשורת מתוך מטרה שכך יוכלו לשפוך את דמו ביתר קלות. אסי אבוטבול האמיתי שונה לגמרי מתדמיתו התקשורתית".

ובכל זאת, אתה לא פוחד? תראה מה קרה לעו"ד יורם חכם שייצג אותו.

"קשה לפעמים להירדם בלילה, אבל לא קשה לישון. חוקר משטרה נחשף גם הוא לאנשים מסוכנים, וצריך להיות בעל מבנה נפשי מיוחד כדי להיות עם פוטנציאל האיום. ב-2002, בזמן חקירת המעילה בבנק למסחר, הגיע מידע מודיעיני שמתכוונים לפגוע בי, ותקופה מסוימת הייתי מאובטח. ברור לי, שבמצוץ שלי היום אני לא מתעסק עם מלאכים. אני מייצג בני אדם, שלפעמים מסוכן מאוד לעבוד איתם. אם אני אוהה סכנה ספציפית, אני מיד רץ למשטרה. אני סומך עליה במאה אחוז".

למשטרה יש תפקיד במעט אידיאולוגי: לנקות את המדינה מפושעים. כמו שחצה את הקווים, האידיאולוגיה הזו בעצם לא קיימת אצלך יותר.

"קיימת המוטיבציה שהחברה תהיה מתוקנת יותר וש"אנשים לא יהיו מפוחדים ולא ירגישו מאוימים. זו מוטיבציה שמניעה כל שוטר לאכוף את החוק. היום אני בתהליך של שינוי מיקום. כמו כל איש משטרה אני עדיין מאוד מתרגז כשרמאי הצליח להתחמק מעונש בגלל חקירה לקויה וע"ל לול לפגוע שוב באנשים, אבל אני אומר לעצמי, שעכשיו אני בתפקיד אחר ולא יכול לעשות את עבודת המשטרה. כסניגור תפקידי היום לשמש פה לנאשם שבחר בי ולוודא שזכויותיו לא יקופחו".

נשארו לך חברים במשטרה?

"הופתעתי לחברים שלי מהמשטרה מתייחסים אליי

כתב אישום כנגד ארגוני פשיעה צריכה להיות הרבה יותר זהירה ושקולה".

מי שבנו את התיק על אסי אבוטבול הם אנשים שהיו תחת פיקודך. הם שקבעו שהוא עומד בראש ארגון פשיעה.

"לכאורה, כשנחשפים למכלול העבירות, אפשר באופן אינטואיטיבי להיות משוכנעים שמדובר בארגון פשע. אבל כשבודקים את זה מבחינה משפטית-נקודתית, רואים שכל העבירות הן עצמאיות. נקודת החולשה העיקרית בתיק היא בעצם חיבור העבירות יחד וייחוסן לאסי אבוטבול".

אז בעצם חוקרי המשטרה התרשלו?
"לא התרשלו, אלא לא עשו את עבודתם עד הסוף ולא הוכיחו שאסי אכן עומד בראש ארגון פשע".

אין יותר שחבק

את משרדו בחר רגב למקום באזור תעשייה רמת גני עמוס חנויות קרמיקות, אמבטיות ורהיטים, רחוק מאוד בתי המשפט בתל אביב, במקום שהיה שייך לודרתו. הוא קיבל משרדים מרוהטים על פי טעמה של הודרה ולא שינה פרט בעיצוב. וכך, מי שמוזמן לחדר הישיבות שלו נתקל בשני פסלי בודהה גדולי ממדים ובפסלונים סיניים דקיקים. רגב, שמורה שמשרדים באווירה הייטקית קרה ומנוכרת מרתיעים אותו, התחבר מיד למקום.

למשפחתיות הזו יש מקום של כבוד בעיצוב חייו. למ"טרה הגיע רגב, נשוי ואב לשלושה, בגלל רצונה של אמו. "הייתה לנו שכנה, שוטר ותיקה, והיא שיכנעה את אמא שלי שהמקום הכי טוב לעבוד בו הוא משרתת ישראל. ואני, כמי ששומע בקולה של אמא, מיד לאחר השחרור מהצנחנים התגייסתי למשטרה, התאהבתי בה ונהנית מכל רגע".

אף שאמו הייתה גאה כל השנים בבנה השוטר, מקפיד רגב במשרדו ובחדר הישיבות שלו לא להציג צל"שים ות-עורות הערכה שקיבל ממשטרת ישראל וגם לא מה-FBI עבור חקירות משותפות עם האמריקאים. "אני לא מרגיש צורך להשוויץ בהצלחותיי. מי שמכיר יודע מה אני שווה". הוא פרש מהמשטרה לפני שנתיים, כשמלאו לו 50. "מערכת משטרתית היא היררכית, והטובים ביותר מקוד"מים", הוא נוהר בניסוח. "יכול להיות שמפקדיי חשבו שאני לא ראוי לקידום. קשה להפנים את זה, אבל חייבים. למולי, כמה שנים לפני כן החלטתי ללמוד משפטים, אחרי שהבנתי שבמשטרה יש נטייה להעדיף משפטנים על פני פסיכולוגים, גים, תחום לימודי".

העובדה, שבתפקידו כראש מפלג עבירות ביטחוניות ביחיי

שעות אחדות לאחר רצח גיסו נתי אוהיון, במרכז נתניה, התקשר אסי אבוטבול מכלא איילון לעורך הדין שלו, יאיר רגב. בפיו הייתה רק בקשה אחת: לדבר בטלפון עם אחותו, האלמ"נה הטרייה. רגב, כיאה לעורך דין נאמן, נכנס מיד לפעולה מול שירות בתי הסוהר ועשה הכל כדי שאבוטבול, הנמצא בכיבוד, יוכל להתחבר בחופשיות לטלפון.

לפני כמה שנים הייתה שיחה כזו בין השניים סו"ריאליסטית לגמרי: רגב, בתוקף תפקידו כסגן ניצב ביחידה הארצית של המשטרה לחקירת פשיעה בינלאומית (יאח"ב"ל), היה אחראי גם על מעקב אחר משפחות הפשע, ביניהן שבט אבוטבול. היום היא חלק משגרת יומו: לאחרונה הצטרף לצוות ההגנה של אסי אבוטבול, המואשם שעמד בראש אר"גון פשיעה ובעבירות של סחיטה ואיומים. כשמציגים לרגב את השאלה המתבקשת על חציית הקווים, הוא זז באי נוחות בכיסאו. "כן, ולא תמיד קל לי", הוא מודה. "זה תהליך שעובר עליי, והוא לא פשוט. אני לא רוצה להתחסר ולהגיד שעברתי את זה במכה אחת. מדי פעם אני נמצא במעין פיצול אישיות, אבל היום הנאמנות שלי היא ללקוח ולא למשטרה".

אפשר להגדיר את זה בפשטות: בחוקר השאיפה שלך הייתה להכניס את אסי אבוטבול לכלא. היום אתה עושה הכל כדי להוציא אותו משם.

"מטרת מערכת המשפט היא לעשות צדק. כשנותנים הזדמנות שווה להתגונן ומתנהל הליך משפטי ראוי, החברה הופכת לאיכותית יותר. תפקיד המשטרה הוא לחקור, לג"לות, לאסוף ראיות על עבריינים ולהביא אותם לדין. תפקיד הסניגור הוא לעמוד לצידו של העבריין החשוך, להיות לו לפה ולהילחם על זכויותיו על פי החוק".

אבל במקרה שלך זה יותר מסובך, כי בכובע הקודם שלך היית בצוות בותבי החוק למאבק בארגוני הפשע בישראל, ועכשיו אתה נותן סיוע לאסי אבוטבול, שמואשם בניהול ארגון כזה.

"כששימשתי בתפקיד עוזר ראש אגף חקירות של ניצב יוסי סרבוני, הייתי חבר בצוות לגיבוש החוק, ועכשיו, עם כל הצניעות, אני חושב שאני הכי מתאים להגן על אסי. דווקא בגלל שאני יודע את כוונת המחוקק ומכיר היטב את סעיפי החוק. קו ההגנה העיקרי שלי במקרה של אסי הוא לשכנע את בית המשפט שאין לו קשר לביצוע העבירות המיוחסות לו. בכתב האישום אין די ראיות להוכיח שהוא שימש ראש ארגון פשע, שעל פי ההגדרה זה ארגון בעל מבנה היררכי שמתנהל לאורך זמן ובאופן שיטתי. הטענה שלי שהחלטה על הגשת

רגב. "יש לי עיניים ביקורתיות שמיד רואות מה פגום בתיק החקירה"

"ברור לי שהיום אני לא מתעסק עם מלאכים. אני מייצג בני אדם, שלפעמים מסוכן מאוד לעבוד איתם. צריך להיות בעל מבנה נפשי מיוחד כדי לחיות עם פוטנציאל האיום"

לסלוח. "הוא בגד בעם ובמדינה שלו בצורה כל כך קשה וניסה לתרץ את מעשיו באופן אידיאולוגי כל כך נבוב. בכל חקירה שלו הכריז שהוא שומר על זכות השתיקה, אבל כששאלנו אותו שאלה לא סתם את הפה. כשסיים את התשובה הארוכה שלו, טרח שוב להזכיר שהוא שומר על זכות השתיקה".

לצד החקירות הכלכליות והביטחוניות שבהן היה מעורב, רגב סוחר איתו בעיקר מקרי רצח בתוך המשפחה וחקירת מקרים חמורים ומזעזעים במיוחד, כמו רצח הנער עמית מולכו בן ה-16 מרחובות, ביוני 1995, על ידי נער אחר, שהיה חבר בכית השטן. "ער היום אני רואה מול העיניים את המראה הנורא. כשמצאנו את הגופה, הפתולוג חשב שע"מית נטרף על ידי כלבים משוטטים. רק בבדיקה מורכבת התבררה האמת המזויעה, ומצאנו את הרצח שהתוודה על מעשיו, נער שהוא בעצם מפלצת. זה היה בלתי נתפש. היום, כעורך דין, ברור לי שנער רוצח כזה לא אוכל לייצג לעולם. מאותה סיבה לא הייתי מסוגל לייצג את רוני רון. מפלצתיות היא קו אדום מבחינתי. כשוסר נפגשתי עם הרבה קורבנות עבירה, נחשפתי למה שעובר עליהם, והם קול המצפון שלי".

ומה לגבי אנשים כמו בני סלע?

"אין לי בעיה לייצג אותו. אני מכיר כאלה שהם הרבה יותר גרועים ממנו. הוא אנס סדרתי, אבל זה לא אומר שהוא נתעב. סלע לא התעלל בקורבנות. הוא סיפק את יצריו הודוניים. הוא יצור חלש שזקוק להגנה".

כדוגמה לחקירת משטרה מתוחכמת שולף רגב את פרשת אופיר רחום בן ה-16 מאשקלון, שנרצח בינואר 2001 על ידי אמנה מונא, מחבלת פלסטינית שהכיר באינטרנט ושפיתתה אותו לפגוש אותה. "מונא הכריזמטית הפע"י לה מניפולציות נשיות לא רק על הנער האשקלוני, אלא גם על החוקרים הצעירים, ממש כמו בסרט "אינסטינקט בסיסי" עם שרון סטון. כשזיהנו את זה, הכנסנו חוקרים מבוגרים יותר, בשלים ומנוסים שיכלו ליצור איתה קשר מיוחד, להתגבר על המניפולציות הנשיות שלה ולש"לט בסיטואציה. בסופו של דבר הטקטיקה הזו גרמה לה להודות ברצח ולשחזר אותו".

למרות הקריירה עמוסת האקשן ביאחב"ל, רגב טוען שלא משעמם לו באזרחות. "אני אוהב סיפורים, ומעניין אותי לייצג את האנשים שנעשה להם עוול". עכשיו הוא מרשה לעצמו להשקיע זמן בפעילות ציבורית, וגם בחדר כושר ובפגישות עם חברים בבתי קפה.

לפעמים גם זה יכול להיות מסוכן.

"אני לא יושב בבתי קפה בנתניה. רק בתל אביב." ■

הגדולה בכורסה בחברת "אורליין", פרשת השוחד של השר סאלח טריף, השוחד בתעשייה האווירית, חקירתה של הח"כ לשעבר נחמה רונן שנחשדה בקבלת תרומות לא חוקיות מדודי אפל, פרשיות המרמה של גרגורי לרנר, החקירות המסועפות של ארקדי גאידמק. רשימה חלקית.

קול המצפון

בחקירת גאידמק היה מעורב עוד בשלביה הראשונים, ב-2003, כשהתקבלה בקשה מהצדדים לעצור אותו ולבצע חקיר רין על הכסף שהוכרז מעסקאות הנשק באנגור לה. "בעזרתם של הצדדים הצלחנו לגלות את החשבונות הסודיים שבהם הוחבא הכסף, אבל גאידמק היה מקושר יותר והצליח לקבל התראה בזמן ולהבריח אותו".

בדיון לארכת מעצרו של עופר מקסימוב, אחיה של אתי אלון שמעלה בכספי הבנק למסחר, טען רגב, כי מאחורי קריסת הבנק עומדים גורמי הפשע המאורגן במדינה והגיש לש"ר פט רשימה שלהם. כשעמד מעל לרוכז העדים הכריז שהוא הולך להיכנס במי שקרא להם "צמרת הפשע המאורגן" ו"ב"רוני הפשע" והבטיח למוטט את "ראשי הכנופיות בישראל". בכירי העולם התחתון אמרו בתגובה שהוא מפר את כללי המשחק שבין שוטרים לגנבים והבטיחו ש"יפנצ'רו אותו", ובמילים שלהם: שיוציאו לו את האוויר בעזרת סכין או אקרה. רגב זכה גם לביקורת קשה מבית. מפקדיו הישרים לא אהבו את התזה שלו. "הם אמרו שאין פשע מאורגן ושאני הטעיתי את בית המשפט. אבל גם היום אני סבור שהם טעו ואני צדקתי", הוא מסביר בחיך של מי שניצל מפנצ'ור.

לעופר מקסימוב, שגרם לאחותו לרוקן את חשבונות לקוחותיה בבנק, דווקא יש בו סימפטיה. "הוא אדם שאפשר לחבב: רגיש ובעל מצפון שלא שלט בדחפים שלו. המהמר הכפיייתי שבו השתלט עליו ועל החיים של האנשים סביבו. בעיניי הדבר החמור בפרשת הבנק למסחר הוא לא המעשים של מקסימוב ואלון, אלא המנגנון שאיפשר לעופר להמר ולאבד עצמו לדעת ללא שום מחסום ובקרה".

רגב היה מעורב גם בחקירתו של אלחנן טננבאום. כשא"חרים תיארו את מצבו הנורא בזמן השבי ואת ההתעללות הנוראה בקצין הישראלי, במשטרה היו בטוחים מעל לכל ספק שמדובר בסוחר סמים ששינתה פעולה עם ארגון פשע שהוא גם ארגון טרור. "החקירה של טננבאום היא אחת החקירות שכואב לי להיזכר בהן. תיסכלה אותי ההתערבות של גורמים שלטוניים כדי לנווט את החקירה", הוא מתנסח בזווית ומסרב להרחיב.

גם לווענונו, לקוח נוסף מחדר החקירות, הוא מתקשה

כאל אדם ולא כאל אויב. אני עדיין נפגש עם שוטרים שב"עבר שירתתי איתם, וכל אחד מאיתנו יודע מה הגבולות. אני יודע שהיום אני מנוטרל ממרכז המידע של המשטרה. אין יותר 'סחבק, תגיד מה קורה'".

השבוע חזר עו"ד רגב מדיון בבית המשפט בעניינו של לקוח שלו, שהודה במשטרה בניצוח עבירת רמאות בתחום הנדל"ן. רגב עיין בתיק החקירה, גילה כשלים רבים בעבודת החוקרים והציע ללקוח שלא להודות באופן גורף, אלא לנהל משא ומתן עם התביעה כדי לצמצם את כתב האישום ולהגיע להסדר יותר מקל.

"זה הסריר אותי כמה ימים ולילות. האינסטינקט הרא"שוני שלי היה לקחת את התיק לקצין החקירות הממונה על השוטר שערך את החקירה ולפרוס לפניו את השגיאות האיומות שעשה החוקר. השוטר האוטומטי עדיין נמצא בתוכי. אני אמנם מייצג את הלקוח שעשה את העבירה, אבל בסופו של דבר אני חושב, כמו כל שוטר, על קורבן העבירה שנפגע על ידי מי שהיום הוא הלקוח שלי. אני צריך להזיכר לעצמי שהמשטרה צריכה לדאוג למי שנפגע ממעשי העברייני, ולא אני".

כסניגור חדש בשוק הפרטי למד רגב על בשרו גם שיעור ממצה על ההבדל שבין התייצבות בבית המשפט כמדי שוטר כחולים ובין התייצבות בחליפת עורך דין שחורה. "כשאתה מגיע מטעם המדינה, אתה מרגיש שהשופטים וצוות בית המשפט מקבלים אותך יותר בפתיחות ובלבביות, שאזננם כרויה לטענות שלך, וכשיש שגיאות מקבלים את ההסברים שלך בהבנה. כשאתה מגיע כסניגור שמייצג את 'הרעים' ומתייצב אצל אותם שופטים, אתה מרגיש שהם דרוכים יותר, קצרי רוח, פחות נותנים לך אפשרות להישמע ולה"סביר ונצמדים לפורמליות. לא הייתי מגדיר זאת כעוינות, אבל אפשר להרגיש את זה בלי מילים מפורשות".

היום, כשאתה בצד השני, היחם שלך לחשודים ולנחקרים השתנה?

"אם בעיניים המשטריות הייתי מחפש את העבירה והראיות, עכשיו אני נכנס לסיבות שהובילו את החשוד לבצע עבירה. אני מקבל סיפור שלם עם נסיבות אישיות ורואה את כל האמת. אני מגלה שהרעים הם פחות רעים ושחיים הם לא שחור ולבן. יש בהם הרבה אפור".

בתוך האפור החדש הזה, רגב מצהיר שאין בו געגוע לתקופת השחור-לבן, אבל הוא מודה שהיום שלו מתחיל בקריאת הידיעות הפליליות ובניסיון לפענח את הרמזיות שבין המילים, כדי להיות, עדיין, מחובר למשטרה. בשנות הקריירה בצד של הכחולים היה מעורב באלפי חקירות, והוא זוכר את מרביתן לפרטי פרטים. זה כולל את פרשת המרמה